

Kære borgmester Trine Græse

Tak for invitationen til at tale her til jer på flagdagen – det er, må vi indrømme, en særlig flagdag i år. De sidste 18 måneder har Corona krisen fyldt det hele i politikernes og ikke mindst mediernes bevidsthed. Veteranernes ve og vel stod ikke på dagsordenen. De seneste ugers kedelige billeder fra Afghanistan har dog ændret dette, og politikere hele landet over har nok tænkt ekstra godt over ordvalget i deres taler til årets flagdag. Jeg er glad for, at jeg ikke skal holde nogen politisk tale i dag. Jeg nøjes med at erklære mig enig i borgmesterens valgte ord om den aktuelle situation i Afghanistan.

Kære veteraner, kære pårørende til veteraner

Dagen i dag handler om jer. I dag vil vi alle sammen på landets rådhus, kaserner og hjemme i familierne sige tak for jeres indsats for Danmark ude i verdens brændpunkter.

Soldaterlegatet – som jeg repræsenterer her i dag – blev født i efteråret 2008. Medlemmer af kredsen Mars og Merkur, et netværk for ledere i forsvaret og forretningsfolk, var af den opfattelse, at de hårdt sårede veteraner, der blev fløjet hjem fra Afghanistan til Rigshospitalet, ikke fik nok hjælp af staten og kommuner. Denne opfattelse var til en start nok ikke helt forkert, men det offentliges støtte til de fysisk skadede veteraner blev hurtigt forbedret og heldigvis blev det samlede antal hårdt sårede danske soldater ikke ved med at vokse, som da det var værst i årene 2007-10.

Da fonden altså startede sit arbejde, blev vi overrasket over, at det ikke var de fysisk sårede veteraner, der fyldte, men at hundredvis af psykisk traumatiserede veteraner blev indstillet til legater. Det var fonden ikke forberedt på og derfor bad man det nationale forskningscenter for velfærd, SFI (som i dag hedder VIVE), om at undersøge veteraners helbred og sociale habitus. Resultaterne blev en øjenåbner, da de bl.a. viste, at 17 % af veteranerne 6 år efter deres udsendelse enten var diagnosticeret med en psykisk sygdom, havde været i misbrugsbehandling eller havde fået udskrevet psykofarmaka via egen læge. Disse tal var med til at åbne samfundets øjne for, at der var hårdt brug for et efterværn, der kunne hjælpe veteraner med støttebehov. Etableringen af forsvarets veterancenter blev et direkte resultat af Soldaterlegatets pres på forsvaret og de politiske beslutningstagere.

Sidenhen er støttefunktionerne til skadede veteraner støt blevet udviklet i forsvaret, i sundhedsvæsenet, i kommunerne og hos frivillige organisationer.

Soldaterlegatet har i de forgangne 12 år uddelt legater til skadede veteraner for ca. 100 mio. kr.

Støtten gives ikke som pengelegater, men der bevilges støtte til ydelser eller konkrete ting, som det offentlige af forskellige grunde ikke kan eller vil give støtte til. I starten var omfanget stort: Vi bevilgede støtte til transport, psykologhjælp, tandbehandling, sportsproteser, speciallægeerklæringer m.v. Alle disse poster er helt forsvundet eller stærkt reduceret. Forsvarets Veterancenter yder i dag omfattende hjælp, og også kommunernes fokus på og støttetilbud til udsatte veteraner har udviklet sig markant.

Selvom Soldaterlegatet stadig støtter bredt, så har vi i de seneste år mere og mere lagt vores fokus på tre områder, hvor de offentlige støttetilbud stadig ikke slår til.

1. Juridisk rådgivning i arbejdsskadesager.

Soldaterlegatet har siden 2012 kritiseret arbejdsskademyndighederne for ikke at sagsbehandle veteranernes anmeldte erhvervssygdomme grundigt nok. Efter vores første rapport formulerede et enigt folketing særloven for veteraner, som sørgede for, at mange veteraner efterfølgende fik anerkendt deres PTSD. Men særloven tog ikke fat om problemets kerne – nemlig at arbejdsskademyndighedernes bevisvurderinger er forkerte og afgørelserne sker på et forkert grundlag. Derfor får mange veteraner stadig afvist deres sager, selvom de burde anerkendes.

I 2019 udkom Soldaterlegatets anden store rapport, hvor landets førende (og i øvrigt uvildige) specialist på arbejdsskadeområdet Andreas Bloch Ehlers fastslår, at Arbejdsmarkedets Erhvervssikring og Ankestyrelsen afgør sagerne imod gældende ret. Vi håber, at vi kan få folketingspolitikere til at forstå, at der skal et nyt politisk indgreb til, hvis vi endelig skal stoppe de uværdige sagsforløb, som mange veteraner de seneste mange år er blevet trukket igennem.

2. Økonomisk rådgivning

Soldaterlegatet har siden sin start uddelt hundredvis af legater til økonomisk rådgivning til skadede veteraner. Desværre er det sådan, at dårligt psykisk helbred ofte går hånd i hånd med dårlig privatøkonomi. Og det har mange

gode grunde – men resultatet er, at mange får så alvorlige økonomiske bekymringer, at det kan stå i vejen for et godt behandlings- og rehabiliteringsforløb. Når vi tildeler et legat til økonomisk rådgivning, kommer en erfaren rådgiver hjem til veteranen og hjælper med at skabe et overblik over situationen; han lægger et budget, forhandler med evt. kreditorer, hjælper i givet fald med at søge om gældssanering og rådgiver om, hvordan man med de penge, man har til rådighed, fremover kan få dagligdagen til at hænge sammen. Denne hjælp til selvhjælp er en uvurderlig støtte for veteranerne, da den kan fjerne en alvorlig bekymring fra veteranens skuldre og hjælpe med at genvinde kontrollen over sit eget liv. I dag tilbyder Veterancentret erstatningsrådgivning til veteraner, der har fået anerkendt en arbejdsskade, men indsatsen er indtil videre for snæver og bør efter vores mening udvides. Soldaterlegat bærer stadig den største del af den økonomiske byrde med sin indsats, og vi så gerne, at denne meget håndgribelige indsats overtages i offentlig regi. Og her ligger der stadig noget arbejde foran os.

3. En håndholdt rehabiliteringsindsats for veteraner som opfølgning på psykiatrisk behandling.

I 2015 fik Soldaterlegatet en henvendelse fra PTSD-Klinikken i Århus, der klagede deres nød, fordi alt for mange af de veteraner, som de havde haft i behandling, før eller senere blev genhenvist til PTSD-klinikken. Veteranens vej fra Sundhedsvæsnets behandling til de kommunale rehabiliteringstilbud var tydeligvis brolagt med mange forhindringer. Ved hjælp af PTSD-klinikken og Videnscenter om Handicap udviklede vi en håndholdt indsats for veteraner, der blev udskrevet fra psykiatrisk behandling. Indsatsen går ud på, at en såkaldt 360-graders konsulent følger veteranen tæt, hjælper med at genetablere en normaliseret dagligdag og især med at få taget fat på de udfordringer, som veteranen selv ønsker mest at skaffe af vejen. Det kan være alt mellem himmel og jord. Konsulenterne tager med til tandlægen, til Familieretshuset eller i svømmehallen. De kan hjælpe med at udfylde papirer og med at rydde op i garagen. Denne indsats har de forgangne år nedbragt antallet af genindlæggelser, øget antallet af veteraner, der efter behandlingen har genetableret kontakt til arbejdsmarkedet, og generelt forbedret veteranernes sociale trivsel.

Vi har længe kæmpet for, at denne indsats bliver forankret som offentligt tilbud, og efter veterancentrets seneste evaluering af veteranindsatsen er der fundet midler til, at indsatsen kan fortsætte i Veterancentrets regi. Vi er nu i overdragelsesfasen og ser frem til aflevere denne opgave og få den forankret i offentligt regi.

Disse tre områder er altså det, der fylder mest i Soldaterlegatets aktuelle arbejde, men som jeg sagde tidligere, så uddeler vi et bredt spektrum af legater til skadede veteraner, så I er velkomne til at gå ind på Soldaterlegatets hjemmeside, hvor I kan læse mere om, hvad man kan søge om, hvor I finder linket til vores elektroniske ansøgningsskema, og hvor I finder kontaktoplysninger til mig og mine gode kollegaer på vores lille sekretariat. I er mere end velkomne til at ringe eller skrive til mig, hvis min korte præsentation på nogen måde giver jer anledning til spørgsmål eller kommentarer.

Jeg ønsker jer en fredelig men festlig flagdag. Tak for ordet!

Thore Clausen
Sekretariatschef
E-mail: tc@soldaterlegatet.dk
Mobilnr.: 31 37 17 37
www.soldaterlegatet.dk